

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ทุนวิจัย
กองทุนรัชดาภิเษกสมโภช

รายงานวิจัย

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด
การพัฒนาด้านจิตพิสัยเพื่อสร้างเสริมสุขภาพ
นักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

โดย

จินตนา สรายุทธพิทักษ์

พฤศจิกายน ๒๕๕๓

b00251677

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ทุนวิจัย
กองทุนรัชดาภิเษกสมโภช

รายงานวิจัย

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด
การพัฒนาด้านจิตพิสัยเพื่อสร้างเสริมสุขภาพ
นักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

โดย

จินตนา สรายุทธพิทักษ์

พฤศจิกายน ๒๕๕๓

ชื่อโครงการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาด้านจิตพิสัย

เพื่อสร้างเสริมสุขภาพนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ชื่อผู้วิจัย

รองศาสตราจารย์ จินตนา สรายุทธพิทักษ์

เดือนและปีที่ทำวิจัยเสร็จ

ตุลาคม 2553

บทคัดย่อ

247230

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาด้านจิตพิสัย เพื่อสร้างเสริมสุขภาพนักเรียนหญิงที่อยู่ในวัยเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นใน 3 ด้าน คือ ด้านผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ด้านการพัฒนาความตระหนัก จิตสำนึก ค่านิยม การตัดสินใจ และด้านการปฏิบัติเพื่อสร้างเสริมสุขภาพใน 10 ประเด็น และ 2) ประเมินประสิทธิผลของรูปแบบที่พัฒนาขึ้นในการพัฒนารูปแบบดำเนินการโดยการศึกษาแนวคิด และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งปัญหาและความต้องการของผู้เรียนและครู แล้วนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์เป็นรูปแบบฉบับร่างโดยได้รับการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ และนำไปทดลองใช้ตามกระบวนการ PDCA จำนวน 3 รอบ เพื่อปรับปรุงก่อนนำไปใช้ทดลองตามแบบแผนการวิจัยเป็นเวลา 10 สัปดาห์ กับกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม ในโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม และโรงเรียนพุทธจักวิทยุ

ผลวิจัยสรุปได้ ดังนี้ 1) รูปแบบที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยขั้นตอนการเรียนการสอน 8 ขั้น คือ 1.1) การตรวจสอบค่านิยมของผู้เรียน 1.2) การสำรวจอภิปรายปัญหาสุขภาพ 1.3) การรวบรวมข้อมูลข้อเท็จจริง 1.4) การแสดงความคิดเห็นความรู้สึก 1.5) การวิเคราะห์ข้อมูล 1.6) การปฏิบัติ 1.7) การสรุป และ 1.8) การติดตามผลการปฏิบัติ 2) ผลการทดลองใช้พบว่า 2.1) กลุ่มทดลองทั้ง 2 โรงเรียน มีคะแนนเฉลี่ยทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ การพัฒนาความตระหนัก จิตสำนึก ค่านิยม การตัดสินใจ และด้านการปฏิบัติเพื่อสร้างเสริมสุขภาพหลังการทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และ 2.2) กลุ่มทดลองทั้ง 2 โรงเรียน มีคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองทั้ง 3 ด้าน สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งของ รองศาสตราจารย์ ดร.ทีศนา แคมมณี และ ศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย กาญจนวาสี ที่รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย ให้ความรู้ คำแนะนำ และข้อคิดต่างๆ ทุกขั้นตอนจนงานวิจัยนี้สำเร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.พวงทิพย์ ชัยพิบาลสถุณี อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยผู้จุดประเด็นในการวิจัยครั้งนี้และเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.เทพวานี หอมสนิท และรองศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ ที่ให้คำแนะนำซึ่งเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตลอดจนให้คำแนะนำแก้ไขเพื่อให้งานวิจัยนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณอาจารย์ขอบคุณนักเรียน โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม และโรงเรียนพุทธจักรวิทยาที่อำนวยความสะดวกและเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย และขอขอบคุณผู้ช่วยวิจัยทุกคนที่มีส่วนทำให้งานวิจัยนี้ สำเร็จได้ภายในเวลาที่กำหนดให้งานวิจัยนี้สำเร็จได้ภายในเวลาที่กำหนด

ขอขอบพระคุณกองทุนรัชดาภิเษกสมโภช จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้ทุนสนับสนุนการทำวิจัย

ท้ายนี้ ผู้วิจัยขออุทิศความดีที่เกิดจากงานวิจัยนี้ แต่คุณพ่อ คุณแม่ ผู้มีพระคุณและเป็นที่ยกอย่างสูงสุดของผู้วิจัย ขอขอบคุณสมาชิกในครอบครัวทุกคนที่ให้ความรัก ความห่วงใย และสนับสนุนให้ผู้วิจัย ทำวิจัยสำเร็จลงได้

ผู้วิจัย

ตุลาคม 2553

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	i
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ii
กิตติกรรมประกาศ.....	iii
สารบัญ.....	iv
สารบัญตาราง.....	vii
สารบัญแผนภาพ.....	x
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	5
สมมติฐานการวิจัย.....	5
ขอบเขตการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
2 การสำรวจแนวความคิดและการวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
การสร้างเสริมสุขภาพนักเรียนหญิง.....	12
ความหมายของการสร้างเสริมสุขภาพ.....	12
ความหมายของการสร้างเสริมสุขภาพนักเรียนหญิง.....	12
แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอน.....	13
ความหมายของรูปแบบการเรียนการสอน.....	13
การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน.....	14
ทฤษฎีและแนวคิดที่ใช้เป็นพื้นฐานของการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน.....	15
แนวคิดด้านจิตพิสัย.....	15
ทฤษฎีและแนวคิดการพัฒนาด้านจิตพิสัยของแคทโวล บลูมและ มาเซีย.....	16
ทฤษฎีและแนวคิดการพัฒนาด้านจิตพิสัยของนักการศึกษาอื่น ๆ ที่มี แนวคิดสอดคล้องกับแนวคิดด้านจิตพิสัยของแคทโวล บลูมและ มาเซีย.....	18

บทที่

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้	
สุขศึกษาและพลศึกษา.....	27
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	31
งานวิจัยเกี่ยวกับการสอนด้านจิตพิสัย.....	31
งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน.....	39
งานวิจัยเกี่ยวกับสุขภาพ.....	46
3 วิธีการวิจัย.....	52
ระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาด้าน	
จิตพิสัย.....	55
ขั้นที่ 1 การกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน.....	55
ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์สาระสำคัญของแนวคิดด้านจิตพิสัย.....	55
ขั้นที่ 3 การสังเคราะห์สาระองค์ประกอบของรูปแบบการเรียน	
การสอนตามแนวคิดด้านจิตพิสัย.....	56
ขั้นที่ 4 การตรวจสอบและปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอน โดย	
ผู้ทรงคุณวุฒิ.....	59
ระยะที่ 2 การประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด	
การพัฒนาด้านจิตพิสัย.....	61
ขั้นที่ 1 การเตรียมการทดลอง.....	61
ขั้นที่ 2 การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล.....	71
ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้.....	72
4 ผลการวิจัย.....	74
ตอนที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดด้านจิตพิสัย.....	75
ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์และกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการ	
เรียนการสอน.....	75
ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สาระสำคัญของแนวคิดด้านจิตพิสัย.....	77
ส่วนที่ 3 ผลการสังเคราะห์สาระองค์ประกอบของรูปแบบการเรียน	
การสอนตามแนวคิดด้านจิตพิสัย.....	81
ส่วนที่ 4 ผลการตรวจสอบรูปแบบการเรียนการสอนโดยผู้ทรงคุณวุฒิ..	99
ตอนที่ 2 ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด	
การพัฒนาด้านจิตพิสัย.....	105

บทที่ .	หน้า
ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลอง.....	105
ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลอง.....	107
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	113
สรุปผลการวิจัย.....	117
อภิปรายผลการวิจัย.....	121
ข้อเสนอแนะ.....	133
รายการอ้างอิง.....	135
ภาคผนวก.....	143
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ช่วยวิจัย.....	144
ภาคผนวก ข ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง.....	147
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	180
ภาคผนวก ง ผลการวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ.....	201
ประวัติผู้วิจัย.....	216

สารบัญตารางประกอบ

ตารางประกอบที่		หน้า
3.1	จำนวนข้อทดสอบในแบบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้จำแนกตามเนื้อหา และระดับพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย.....	65
3.2	จำนวนข้อทดสอบในแบบวัดความตระหนัก จิตสำนึก ค่านิยม การ ตัดสินใจ เพื่อสร้างเสริมสุขภาพจำแนกตามเนื้อหา.....	68
3.3	จำนวนข้อทดสอบในแบบวัดทักษะการนำไปปฏิบัติ เพื่อสร้างเสริม สุขภาพจำแนกตามเนื้อหา.....	70
4.1	ผลการวิเคราะห์และกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการเรียน การสอน.....	75
4.2	ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้เพื่อสร้าง เสริมสุขภาพ ก่อนการทดลองระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองกับนักเรียน กลุ่มควบคุมทั้งสองโรงเรียน.....	105
4.3	ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนน ความตระหนัก จิตสำนึก ค่านิยม การตัดสินใจเพื่อสร้างเสริมสุขภาพก่อนการทดลองระหว่าง นักเรียนกลุ่มทดลองกับนักเรียนกลุ่มควบคุมทั้งสองโรงเรียน.....	106
4.4	ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนการนำไปปฏิบัติเพื่อสร้างเสริม สุขภาพก่อนการทดลองระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองกับนักเรียนกลุ่ม ควบคุมทั้งสองโรงเรียน.....	107
4.5	ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ก่อนและ หลัง การทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองและของนักเรียนกลุ่มควบคุม ทั้งสองโรงเรียน.....	108
4.6	ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความตระหนัก จิตสำนึก ค่านิยม การตัดสินใจ เพื่อสร้างเสริมสุขภาพ ก่อนและหลังการทดลอง ของนักเรียนกลุ่มทดลองและของนักเรียนกลุ่มควบคุมทั้งสองโรงเรียน....	109
4.7	ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนการนำไปปฏิบัติเพื่อสร้างเสริม สุขภาพก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองและของ นักเรียนกลุ่มควบคุมทั้งสองโรงเรียน.....	110

ตารางประกอบที่		หน้า
4.8	ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมสุขภาพ หลังการทดลองระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลอง และของนักเรียนกลุ่มควบคุมทั้งสองโรงเรียน.....	111
4.9	ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความตระหนัก จิตสำนึก ค่านิยม การตัดสินใจเพื่อสร้างเสริมสุขภาพหลังการทดลองระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองและของนักเรียนกลุ่มควบคุมทั้งสองโรงเรียน.....	111
4.10	ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนการนำไปปฏิบัติเพื่อสร้างเสริมสุขภาพ หลังการทดลองระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองและของนักเรียนกลุ่มควบคุมทั้งสองโรงเรียน.....	112

สารบัญแผนภาพประกอบ

แผนภาพประกอบที่		หน้า
2.1	กรอบแนวคิดการวิจัย.....	51
3.1	สรุปขั้นตอนการวิจัย.....	54
3.2	ลำดับขั้นตอนการวิเคราะห์ สังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการ เรียนการสอน.....	58
3.3	สรุปขั้นตอนการปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดด้าน จิตพิสัย โดยใช้วงจรเดมมิง (Deming Cycle).....	60
3.4	แบบแผนการทดลอง.....	71
4.1	ผลการวิเคราะห์สาระสำคัญของแนวคิดด้านจิตพิสัยของ นักการศึกษา.....	78
4.2	ผลการสังเคราะห์หลักการเรียนการสอนตามแนวคิดด้านจิตพิสัย.....	82
4.3	ผลการสังเคราะห์หลักการของรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด ด้านจิตพิสัยเพื่อสร้างเสริมคุณภาพนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น.....	84
4.4	ผลการสังเคราะห์วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอนตาม แนวคิดด้านจิตพิสัยเพื่อสร้างเสริมคุณภาพนักเรียนหญิงระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น.....	86
4.5	ผลการวิเคราะห์แนวทางในการจัดการเรียนการสอนของรูปแบบ การเรียนการสอนตามแนวคิดด้านจิตพิสัยเพื่อสร้างเสริมคุณภาพ นักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น.....	88
4.6	ผลการสังเคราะห์ขั้นตอนการเรียนการสอนของรูปแบบการเรียนการ สอนตามแนวคิดด้านจิตพิสัยเพื่อสร้างเสริมคุณภาพนักเรียนหญิง ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น.....	90
4.7	ผลการวิเคราะห์กิจกรรมการเรียนการสอน วิธีสอนและเทคนิค การเรียนการสอนของรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดด้านจิตพิสัยเพื่อ สร้างเสริมคุณภาพนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น.....	91

แผนภาพประกอบที่	หน้า
4.8	ผลการวิเคราะห์บทบาทผู้สอนและบทบาทผู้เรียนของรูปแบบ การเรียนการสอนตามแนวคิดเพื่อสร้างเสริมสุขภาพนักเรียนหญิง ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น..... 93
4.9	ผลการสังเคราะห์แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ของรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดด้านจิตพิสัยเพื่อสร้างเสริม สุขภาพนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น..... 97